

Advies over windenergie

Door: Adviesgroep zonne- en windenergie gemeente IJsselstein.

Ondersteund door: Wing Process Consultancy en Pondera Consult.

Aan: Het College van Burgemeesters en Wethouders van gemeente IJsselstein.

Datum: 5 juli 2024.

Status: definitief

Geacht College,

In 2024 werkt de gemeente IJsselstein aan het uitwerken van de zoekgebieden voor de productie van duurzame energie.

De Adviesgroep is van start gegaan met bewoners van IJsselstein en vertegenwoordigers van een aantal belangenorganisaties die actief zijn in IJsselstein. Omdat het zoekgebied voor windenergie langs de A2 voor een belangrijk deel dichterbij Nieuwegeinse dan bij IJsselsteinse woonwijken ligt, is de adviesgroep naderhand uitgebreid met twee bewoners uit aanliggende wijken in Nieuwegein. U heeft ons gevraagd om samen een adviesgroep te vormen en u van advies te voorzien. Onze opdracht is om u te adviseren over het invullen van de gemeentelijke energieopgave van 0.05 TWh. U wilt medio 2024 een uitgangspuntennotitie windenergie voor de A2-zone opstellen en u wilt eind 2024 een uitnodigingskader zonne-energie ontwikkelen voor het gebied rond de Hollandsche IJssel. De adviesgroep is gevraagd om mee te denken over invulling van de energieopgave in deze twee gebieden.

In februari, maart en april 2024 is de adviesgroep drie keer bijeen gekomen om een advies op te stellen over duurzame energieproductie in de gemeente IJsselstein. Binnen onze adviesgroep bestaan verschillende meningen en zienswijzen. Over een aantal zaken zijn wij eensgezind, over andere zaken conflicteren onze meningen. We hebben geprobeerd om tot een gezamenlijk advies te komen, maar ook om hierin de diversiteit aan meningen door te laten klinken.

Hierbij brengen wij ons eerste advies uit. Dit advies gaat alleen over het zoekgebied voor de windturbine in de A2-zone.

Wij komen tot het volgende advies:

Wel of geen windturbine?

Uit de discussies in de adviesgroep is geen duidelijk 'ja' of 'nee' voor windenergie in de A2-zone naar voren gekomen. De adviesgroep staat echter in het algemeen toch positief tegenover windenergie en stelt dat een combinatie van zonne- en windenergie nodig is voor de energietransitie. Bovendien is het belangrijk dat plaatsing van één windmolen tot gevolg heeft dat er ± 17 hectare minder zonnevelden nodig zijn. Dat scheelt veel in het ruimtegebruik en voor de natuur. Om die reden is het grootste deel van de adviesgroep

voor een windturbine.

Een deel van de adviesgroep twijfelt echter of dit zoekgebied wel het juiste is. Een deel van de groep vindt daarom dat er verkend moet worden of er elders in de gemeente IJsselstein of eventueel in omliggende gemeenten betere locaties zijn voor een windturbine. De adviesgroep is zich ervan bewust is dat het in twijfel trekken van de locatie langs de A2-zone niet binnen de opdracht valt die zij had meegekregen, maar vindt het wel belangrijk om mee te geven.

Dit deel van de groep vindt de locatie A2-zone niet passend omdat het dicht bij (met name de Nieuwegeinse) woonwijken ligt. De adviesgroep merkt hierbij op dat er met name in Nieuwegein weerstand is ontstaan tegen plaatsing van een turbine langs de A2. Dit leidt zij af uit een onlangs in de gemeenteraad van Nieuwegein gegeven inspraakreactie naar aanleiding van de mogelijk langs de A2-zone te plaatsen windturbine en het starten van een petitie tegen het IJsselsteinse plan (waar de Nieuwegeinse leden van de adviesgroep overigens geen bemoeienis mee hebben). Het genoemd deel van de adviesgroep ziet windturbines liever op grotere afstand tot woonbebouwing.

Een ander deel van de groep geeft juist aan dat we naar onze eigen gemeente moeten kijken. De A2-zone ziet zij als een goede locatie voor windenergie omdat deze plek een *energiehub* kan worden. Hier kunnen zon-op-daken, zon op land en de windturbine elkaar aanvullen en versterken. De elektriciteit kan gebruikt worden door het nog te ontwikkelen bedrijventerrein De Kroon en de RWZI. Mogelijk is hier ook ruimte voor energieopslag.

Aanvullende analyse milieueffecten zon en wind

De adviesgroep ziet graag dat er een analyse wordt gemaakt voor zonnevelden en windturbines waarbij de impact van zonnevelden en windturbines op de omgeving, ecologie, grondgebruik, cultuurhistorie en andere relevante thema's in kaart worden gebracht. Daarbij moet ook de energieopbrengst worden meegenomen. Vervolgens kan de impact van zonnevelden en windturbines met elkaar worden vergeleken. Op basis van deze analyse kan een keuze worden gemaakt voor zon, wind of een combinatie van beide.

Voorwaarden

De adviesgroep geeft aan dat, mocht het gemeentebestuur kiezen voor windenergie in de A2-zone, er aan een aantal voorwaarden moet worden voldaan. Deze voorwaarden staan hieronder beschreven.

1. Hinder: geluid en slagschaduw

De milieunormen die landelijk in concept zijn vastgesteld, moeten worden toegepast. Als de nationale discussie leidt tot aanscherping van die normen, moet die versie worden toegepast. Er mag niet worden afgeweken van geluid- en slagschaduwnormen omdat deze de feitelijke bescherming geven voor de

omgevings-impact van een windturbine. Ook is er een afstandsnorm tussen windturbines en woningen. Deze geeft evenwel geen directe bescherming voor de hinder van een windturbine, maar zorgt er wel dat een minimale afstand tussen de turbine en de woningen wordt gegarandeerd. De gemeente kan ervoor kiezen om de afstandsnorm los te laten om meer speelruimte te krijgen bij het bepalen van een locatie voor een turbine. Deze wijze van optimaliseren kan leiden tot de keuze voor een locatie waar de milieu-impact op de woonwijken minder groot is dan bij het wel hanteren van de afstandsnorm. Een aantal adviesgroepleden geeft aan dat zij in de basis de afstandsnorm willen toepassen en alleen hiervan af te wijken als dit tot een locatie en opstelling leidt die **minder** milieu-impact heeft (geluid- en slagschaduw) in de woonwijken. De adviesgroepleden uit Nieuwegein vinden het **niet** acceptabel om afstandsnorm los te laten. Zij geloven niet dat de schuifruimte kan leiden tot een opstelling met minder milieu-impact en zij vrezen dat het loslaten van de afstandsnormen leidt tot hogere turbines dan 170 meter tiphoogte. Zij adviseren om de afstandsnorm ten allen tijden toe te passen.

Bij de verdere voorbereiding van een windturbine vraagt de adviesgroep om transparantie: maak duidelijk kenbaar aan de bewoners wat de geluids- en slagschaduw effecten kunnen zijn in de omliggende woonwijken. Hierbij is ook aandacht nodig voor het mogelijk ontstaan van stress bij sommige bewoners door windturbines, zelfs als die voldoen aan de geluidsnormen. Daarnaast adviseren wij de gemeente om in haar beleid op te nemen dat de ontwikkelaar verplicht is te kiezen voor het stilste windturbintype. Pondera heeft aangegeven dat deze keuze niet leidt tot extra kosten of een lagere opbrengst.

2. Toets op ecologie en cultuurhistorie

Naast het zoekgebied A2-zone ligt het IJsselbos. Dit bos is onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). De adviesgroep vindt het belangrijk dat de impact van een windturbine op het omliggende NNN-gebied en overige natuur in de omgeving in kaart wordt gebracht. De uitkomst van het ecologisch onderzoek moet meewegen in de afweging of er een windturbine mag komen. Naast ecologisch onderzoek moet er volgens een deel van de adviesgroep aandacht zijn voor de impact op cultuurhistorische waarden. Dit deel van de adviesgroep is van mening dat de cultuurhistorische waarden van de omgeving in kaart moeten worden gebracht en dat windturbines geen negatieve impact hierop mogen hebben.

3. Geen additionele maatschappelijke kosten voor bewoners van IJsselstein

Er is nog geen onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een business case voor een windturbine op deze locatie. De adviesgroep stelt als voorwaarde dat er wel een (globale) businesscase wordt uitgewerkt voordat er een besluit wordt

genomen en roept de gemeente op om deze op te laten stellen. Kies voor een brede insteek, met onder andere 50% lokaal eigendom, koppeling aan andere energiebronnen, natuurcompensatie en de impact van de aanleg op de omgeving. Dit geeft meer inzicht in de kans van slagen van het project en de haalbaarheid van de genoemde voorwaarden. Uiteraard kunnen ontwikkelaars gebruik maken van rijkssubsidies, zoals de SDE-subsidie. De adviesgroep geeft als voorwaarde mee dat er geen additioneel gemeenschapsgeld door de gemeente wordt ingezet om de exploitatie/business case van de windturbine rond te krijgen. Bewoners van IJsselstein mogen niet voor de kosten opdraaien.

4. Financiële participatie verplicht: omgeving moet meeprofiten

We vinden het belangrijk dat de omwonenden van de windturbine financieel kunnen meeprofiten van de opbrengsten van de windturbine. Daarom streven we naar minimaal 50% lokaal eigendom van de windturbine. Belangrijk is dat niet alleen de mensen met voldoende financiële middelen die kunnen investeren gaan meeprofiten, maar ook de mensen (zonder financiële middelen) die niet kunnen investeren. Er moet daarom goed gekeken worden wat die 50% lokaal eigendom inhoudt. Hiervoor zijn diverse vormen die verder uitgezocht moeten worden. Bijvoorbeeld: Niet kiezen het uitgeven van obligaties door de ontwikkelaar, in plaats daarvan het eigenaarschap organiseren via een lokale coöperatie waarvan de direct-omwonenden en inwoners profiteren. Het geld komt ten goede aan die inwoners, maar ook deels aan lokale projecten voor natuur en verbetering van de omgeving.

Wij hopen dat u ons advies ter harte neemt en meeneemt in uw afweging.

Met vriendelijke groet,

De adviesgroep duurzame energie van Gemeente IJsselstein*

**Vanwege de gevoeligheid van het thema hebben wij gekozen om onze namen niet toe te voegen aan dit advies. De namen van de deelnemers van de adviesgroep zijn bij de gemeente bekend.*